

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

JAVNO PREDUZEĆE „KOMUNALNO NEUM“ D.O.O. NEUM

za 2018. godinu

Broj: 01-02-09-14-4-1975-6/18

Sarajevo, septembar 2019. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II	KRITERIJI ZA REVIZIJU	5
III	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	6
1.	UVOD	6
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	6
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA	6
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	7
5.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE	7
6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	8
6.1	BILANS USPJEHA	8
6.1.1	Prihodi	8
6.1.1.1	Poslovni prihodi	9
6.1.1.2	Finansijski prihodi	9
6.1.1.3	Ostali prihodi i dobici	9
6.1.2	Rashodi	10
6.1.2.1	Poslovni rashodi	10
6.1.2.2	Ostali rashodi i gubici	12
6.1.3	Finansijski rezultat	12
6.2	BILANS STANJA	12
6.2.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	12
6.2.2	Tekuća sredstva	15
6.2.2.1	Zalihne i sredstva namijenjena prodaji	15
6.2.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	15
6.2.2.3	Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja	16
6.2.3	Kapital	17
6.2.4	Dugoročna rezervisanja	17
6.2.5	Obaveze	17
6.2.5.1	Kratkoročne obaveze	17
6.2.6	Popis sredstava i obaveza	19
6.3	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	20
6.4	IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU	20
6.5	BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	20
7.	JAVNE NABAVKE	20
8.	SUDSKI SPOROVI	20
9.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	21
IV	PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	22
	Bilans uspjeha za period 1. 1. – 31. 12. 2018. godine	23
	Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine	25
	Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine (Indirektna metoda)	26
	Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine	28

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Negativno mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum (u daljem tekstu: Društvo)** koji obuhvataju: Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine, Bilans uspjeha, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, te Bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, zbog važnosti pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za negativno mišljenje*, finansijski izvještaji ne prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Društva na 31. 12. 2018. godine, finansijsku uspješnost, novčane tokove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za negativno mišljenje

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Društvo nije uspostavilo materijalno (robno) knjigovodstvo zaliha u skladu sa članovima 20. i 22. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, niti vrši vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu sa zahtjevima MRS-a 2 – Zalihe. Efekte usklađenja vrijednosti zaliha na finansijski rezultat nismo mogli utvrditi (tačka 6.2.2.1 Izvještaja);
2. Iskazano stanje obaveza prema J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar manje je za 510.188 KM u odnosu na ovjерено i usaglašeno stanje po IOS-ima između Društva i J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar na dan 31. 12. 2018. godine. Zbog navedenog su rashodi i obaveze potcijenjeni, a finansijski rezultat precijenjen za navedeni iznos (tačka 6.2.5.1 Izvještaja);
3. U finansijskim izvještajima iskazane su bilansne pozicije ostalih osnovnih kapitala (1.225.973 KM) i revalorizacione rezerve (666.404 KM), ali nije prezentirana relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdila osnovanost iskazivanja istih (tačka 6.2.3 Izvještaja).

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše negativno mišljenje.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare

ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika, donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prevare veći je od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazeњe internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava izvršenih od strane rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenošć korištene računovodstvene osnove zasnovano na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo cijelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem revizorovom izvještaju, osim ako zakon ili regulativa spriječavaju javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba izvijestiti u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum za 2018. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Društva za 2018. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom:

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Plan poslovanja Društva nije sačinjen u skladu sa članovima od 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH (tačka 5. Izvještaja);
2. Obaveze za komunalne naknade građana, iskazane u iznosu od 433.299 KM, nisu izmirivane u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima niti su usaglašene sa Općinom Neum. Obaveze za naknade za zaštitu voda, iskazane u iznosu od 105.969 KM, i naknade za korištenje voda u iznosu od 86.275 KM, nisu izmirivane u skladu sa Zakonom o vodama i podzakonskim aktima, niti su usaglašene sa Agencijom za vodno područje Jadranskog mora (tačka 6.2.5.1 Izvještaja);
3. Godišnji popis imovine i obaveza nije izvršen u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.6 Izvještaja).

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 – Standardom za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema standardima su detaljnije opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti sukladno tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrshishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Društva, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 2. 9. 2019. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, dipl. oec.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, dipl. oec.

II KRITERIJI ZA REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi i reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Kriteriji za reviziju finansijskih izvještaja su sljedeći:

- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Međunarodni računovodstveni standardi;
- Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Kriteriji za reviziju usklađenosti su sljedeći:

- Zakon o privrednim društvima;
- Zakon o javnim preduzećima u FBiH;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o vodama;
- Zakon o radu;
- Zakon o porezu na dobit;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o finansijskom poslovanju;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o komunalnim djelatnostima Hercegovačko-neretvanskog kantona.

III IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Javno preduzeće „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum osnovano je 1979. godine i kao takvo je registrovano kod općinskog suda u Mostaru Rješenjem U-I25/571 od 21. 5. 1979. godine. U svrhu usklađenja sa Zakonom o privrednim društvima izvršen je upis u Sudski registar Općinskog suda u Mostaru 18. 7. 2007. godine kojim je upisano kao Društvo sa ograničenom odgovornošću u 100% vlasništvu Općine Neum. Osnovna djelatnost Društva je skupljanje, prečišćavanje i distribucija vode, prikupljanje i odvoz smeća, čišćenje javnih površina i održavanje gradskog groblja. Društvo poslove iz svoje nadležnosti obavlja putem dvije organizacione jedinice i to: Sektor općih, pravnih i finansijskih poslova i Tehnički sektor.

Unutrašnja organizacija i način rada Društva utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka iz 1991. godine koji ne odgovara trenutnom stanju i organizaciji rada Društva. U vrijeme obavljanja konačne revizije donesen je novi Pravilnik o radu, usvojen od strane Nadzornog odbora 31. 5. 2019. godine. Na dan 31. 12. 2018. godine bilo je 47 zaposlenika. Tokom 2018. godine, Društvo su napustila 4 zaposlenika, a istovremeno je primljeno 5 zaposlenika na neodređeno vrijeme.

Organji upravljanja u Društva su: Uprava, Nadzorni odbor i Skupština.

Upravu Društva čini direktorica Ljuba Goluža, imenovana Odlukom Nadzornog odbora od 28. 4. 2016. godine, na mandatni period od četiri godine.

Skupštinu Društva čini opunomoćenik Općinskog vijeća , ali ista u toku 2018. godine nije održala nijednu sjednicu.

Nadzorni odbor se sastoji od tri člana i čine ga: Ivan Knežević– predsjednik, Ivan Obradović- član i Božo Šutalo – član. Članove Nadzornog odbora imenovalo je Općinsko vijeće Neum na sjednici održanoj 16. 12. 2016. godine na mandatni period od 4 godine. Isti je u 2018. godini održao 5 sjednica.

Odbor za reviziju nije formiran iako je Društvo pokrenulo aktivnosti prema Općinskom vijeću radi pokretanja aktivnosti u vezi sa provođenjem procedura za izbor članova Odbora za reviziju.

Sjedište Društva je u Neumu, u ulici Put svetog Ante b.b.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2018. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj finansijske revizije je da na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Revizijom će se procijeniti da li rukovodstvo institucije primjenjuje zakone i propise i koristi sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, s prekidima u periodu od novembra 2018. godine do juna 2019. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH prvi put vrši finansijsku reviziju Društva.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Sistem internih kontrola

Rukovodstvo Društva je odgovorno za uspostavljanje sistema internih kontrola, radi ostvarenja programskih ciljeva rada. Faktor koji najviše utiče na funkcionisanje sistema internih kontrola je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštivanje postojećih zakonskih propisa.

Revizijom je izvršeno ispitivanje sistema internih kontrola, kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata.

Društvo nije usvojilo značajan broj internih akata i pisanih pravila kojima bi se uredile procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka u okviru radnih procesa, u skladu sa propisanim i dodijeljenim ovlaštenjima. Društvo je u 2019. godini donijelo najveći broj internih akata, među kojima je i Pravilnik o računovodstvenim politikama (31. 5. 2019. godine). Uvidom u isti konstatovali smo da nije usaglašen sa MSFI, niti je obuhvaćeno vrednovanje i iskazivanje svih bilansnih pozicija (praćenje zaliha kroz robno-materijalno knjigovodstvo, pomoćne evidencije potraživanja od kupaca).

Utvrđeno je da sistem internih kontrola nije uspostavljen u svim procesima poslovanja i to u dijelu: donošenja plana poslovanja, izmirenja zakonskih obaveza za vodne naknade, ne postojanja procedura kontrole utroška goriva, nije vršena procjena vrijednosti stalnih sredstava u skladu sa MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava; zalihe nisu vrednovane u skladu sa MRS 2- Zalihe i ne vodi se robno (materijalno) knjigovodstvo; nisu izvršena rezervisanja po sudskim presudama u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva; Društvo nema vlasništvo nad svim nekretninama koje koristi i koje su iskazane u poslovnim knjigama; popis imovine i obaveza nije izvršen u skladu sa zakonskim propisima.

Za naprijed navedene nedostatke i slabosti u funkcionisanju sistema internih kontrola date su odgovarajuće preporuke u dijelovima Izvještaja u kojima su šire obrazložene spomenute aktivnosti.

Preporuka:

- ***uspostaviti funkcionalan sistem internih kontrola u skladu sa donesenim internim aktima Društva i donijeti nedostajuće interne akte.***

Interna revizija

Društvo u skladu sa članom 27. Zakona o javnim preduzećima u FBiH, nema obavezu uspostaviti Odjel interne revizije, ali nema ni formiran Odbor za reviziju, što je obaveza u skladu sa naprijed navedenim članom Zakona.

Preporuka:

- ***formirati Odbor za reviziju u skladu sa članom 27. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.***

5. PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE

Društvo nije u skladu sa članovima 22.-24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH sačinilo plan poslovanja koji treba da predstavlja osnov za poslovne aktivnosti javnog preduzeća. Pored poslovnih aktivnosti i predviđanja prihoda i rashoda, Društvo nema strategije poslovanja niti je posebno donesen plan za kapitalne izdatke i izvore finansiranja istih, iako su Planom javnih nabavki predviđeni značajni radovi na sanaciji tlačnog vodovodnog sistema Kozarica –Hutovo u vrijednosti od 2.500.000 KM i uvezivanje zdenca Z3 u postojeći sistem od 500.000 KM. **Obzirom da Uprava Društva nije donijela plan poslovanja, Nadzorni odbor Društva nije vršio nadzor poslovanje kroz usvajanje poslovnih strategija**

i planova poslovanja u skladu sa članom 257. Zakona o privrednim društvima. Također, Skupština Društva nije donosila odluke o planu poslovanja u skladu sa članom 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima u FBiH. U skladu sa članom 22. navedenog Zakona, obaveza Društva je i dostavljanje Plana poslovanja Uredu za reviziju institucija u FBiH. Društvo je samo u nacrtu izradilo Finansijski plan poslovanja za 2018. godinu, a Finansijski plan za 2019. godinu Nadzorni odbor je razmatrao i usvojio u februaru 2019. godine.

Ostvareni pokazatelji iz finansijskog plana su dati slijedećom tabelom, a planirani prihodi i rashodi nisu dati, jer nije usvojen plan poslovanja:

KM

Redni Broj	Pozicija	Ostvareno u 2018. godini	Ostvareno u 2017. godini	Indeks (3/4)x100
1	2	3	4	5
I	Prihodi	2.168.241	2.385.515	90,9
II	Rashodi	2.163.143	2.383.047	90,8
III	Dobit (gubitak)(I-II)	5.098	2.468	

Ukupno ostvareni prihodi u 2018. godini iskazani su u iznosu od 2.168.241 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 217.274 KM. Najznačajnije odstupanje u ostvarenju prihoda se odnosilo na manje ostvarene prihode od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka od 144.660 KM.

Ukupno ostvareni rashodi za 2018. godinu iskazani su u iznosu od 2.163.143 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 219.904 KM.

Društvo je za 2018. godinu iskazalo pozitivan finansijski rezultat dobit u iznosu od 5.098 KM.

Godišnje finansijske izvještaje za 2018. godinu Društvo je sačinilo i dostavilo nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku. Nadzorni odbor je 25. 2. 2019. godine iste usvojio, a nisu razmatrani od strane Skupštine Društva.

Preporuke :

- *planove poslovanja pripremati i donositi kao osnovu izvršenja aktivnosti Društva i sa svim propisanim elementima u skladu sa članovima 22. -24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH;*
- *Nadzorni odbor Društva treba vršiti nadzor poslovanje kroz usvajanje poslovnih strategija i planova poslovanja u skladu sa članom 257. Zakona o privrednim društvima, a Skupština Društva treba iste razmatrati u skladu sa članom 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima u FBiH;*
- *planove poslovanja dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH u skladu sa 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.*

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

6.1 BILANS USPJEHA

6.1.1 Prihodi

Struktura ostvarenih prihoda u obračunskom periodu iskazana je kako slijedi:

KM

	1. 1. - 31. 12. 2018.	1. 1. - 31. 12. 2017.
PRIHODI	2.168.241	2.385.515
Poslovni prihodi	2.064.254	2.294.813
Prihodi od prodaje učinaka	1.421.375	1.476.687
Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu	345.131	489.791
Ostali poslovni prihodi	297.748	328.335
Finansijski prihodi	26.317	3.551
Ostali prihodi i dobici	77.670	87.151

Društvo ostvaruje prihode od isporuka vode privredi i domaćinstvima, održavanja grada, odvoza smeća, izrade kućnih priključaka za vodu, održavanja groblja na području općine Neum, izdavanja mehanizacije i poslovnih prostora. Cijene usluga snabdijevanja pitkom vodom, održavanja vodovodnih

sistema, sakupljanja i odvoza smeća utvrđene su Odlukom o visini naknade za odvoz komunalnog otpada (smeća) i cijena vode po m³ koju je donijelo Općinsko vijeće Neum 5. 3. 2012. godine. Cijena vode za domaćinstva je 1,10 KM/m³, a za privredu 1,80 KM/m³, dok je cijena vode za općinu Ravno i općine Dubrovačkog primorja 1,90 KM/m³. Naknada za odvoz smeća za domaćinstva kreće se u rasponu od 0,06 do 0,18 KM/m² zavisno od lokacije, a za privredna društva se kreće u rasponu od 0,09-0,18 KM/m² za hotele i motele, za frizerske salone 10 KM mjesečno, za male zanatske radnje 15 KM, za elektro servise 30 KM, za vulkanizerske radnje 30 KM i za benzinske pumpe 500 KM mjesečno. Za usluge održavanja grada Društvo je sa općinom Neum 26. 1. 2018. godine skloplilo Ugovor o sufinansiranju troškova održavanja javnih dobara u gradu Neumu u 2018. godini kroz tekuću podršku u ukupnom iznosu od 151.816 KM kojim je regulisano da će Društvo vršiti usluge čišćenja i metenja javnih gradskih površina, hortikultурno obnavljanje i održavanje javnih površina, dekoraciju grada i izgradnju objekata i uređaja komunalne infrastrukture.

6.1.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 2.064.254 KM, a čine ih prihodi od prodaje učinaka na domaćem i stranom tržištu i ostali prihodi.

Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu iskazani su u iznosu od 1.421.375 KM, a odnose se na prihode od sljedećih usluga: isporuke vode(696.186 KM), odvoza smeća (431.265 KM), održavanja grada (129.757 KM), održavanje vodomjera (122.719 KM), izrade kućnih priključaka (17.556 KM), usluge mehanizacije (3.725 KM), održavanja groblja (1.103 KM) i ostale poslovne prihode (19.064 KM).

Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu iskazani su u iznosu od 345.131 KM i predstavljaju prihode od isporučene pitke vode za naselja pograničnog dijela općina Dubrovačko primorje. Ugovor sa gradom Dubrovnikom sklopljen je 22. 12. 2017. godine u skladu sa odredbama Ugovora između Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Hrvatske o pravima i obavezama korištenja voda iz javnih vodoopskrbnih sistema presječenih državnom granicom. Cijena vode iznosi 0.92 EUR-a/m³. pored toga, Društvo ostvaruje prihode i po osnovu korištenja javne deponije smeća „Klepovica“ od strane općine Ston po ugovoru kojim je utvrđena mjesečna naknada u iznosu od 8.700 EUR-a.

Ostali poslovni prihodi iskazani su u iznosu 297.748 KM i odnose se najvećim dijelom na prihode ostvarene od Vodovoda Dubrovnik d.o.o. (43.312 KM) i općine Dubrovačko primorje (79.071 KM) po osnovu Ugovora o sufinansiranju vodovodnog sistema Gabela-Hutovo-Neum potписанog 11. 7. 2017. godine, kojim je utvrđena obaveza u participiranju dijela troškova kako redovnog tako i vandrednog održavanja na zajedničkim objektima vodovoda i to u mjesečnom iznosu od 37.500 kuna. Na ovoj poziciji iskazani su i prihodi u iznosu od 30.000 KM po osnovu Ugovora o uslovima, načinu i iznosu tekućeg održavanja dijela Regionalnog vodovoda Gabela-Hutovo-Neum sklopljenog sa JKP „Popovo“ d.o.o. Ravno 15. 1. 2018. godine kojim je navedeno komunalno preduzeće dužno za tekuće održavanje u 2018. godini platiti 30.000 KM. Također, na ovoj poziciji iskazani su i prihodi od zakupa (51.000 KM) i dotacije od Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske (46.642 KM) po osnovu sufinansiranja gradnje glavnih crpnih stanica na regionalnom vodovodu Gabela-Hutovo-Neum.

6.1.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi u iznosu od 26.317 KM najvećim dijelom od 22.293 KM odnose se na prihode od zateznih kamata obračunatih zbog neblagovremenog plaćanja dospjelih potraživanja.

6.1.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani u iznosu od 77.670 KM odnose se na prenos pripadajućeg dijela odloženih prihoda knjiženih na dugoročnim razgraničenjima, u visini obračunate amortizacije, shodno zahtjevima iz MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći.

6.1.2 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u iznosu od 2.163.143 KM kako slijedi:

	1. 1. - 31. 12. 2018.	1. 1. - 31. 12. 2017
RASHODI	2.163.143	2.383.047
Poslovni rashodi:	2.119.059	2.291.551
Materijalni troškovi	557.373	544.302
Troškovi plata i ostalih ličnih primanja	1.098.925	1.101.113
Troškovi proizvodnih usluga	30.878	35.056
Amortizacija	143.955	150.179
Nematerijalni troškovi	287.928	460.901
Finansijski rashodi	6.328	3.812
Ostali rashodi i gubici	37.756	87.684

6.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 2.119.059 KM i čine 97,9% ukupnih rashoda, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 172.492 KM, a čine ih: materijalni troškovi, troškovi plata i ostalih ličnih primanja zaposlenika, troškovi proizvodnih usluga, amortizacija i nematerijalni troškovi.

Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su u iznosu od 557.373 KM, a odnose se na: utrošenu energiju i gorivo (443.315 KM), sirovine i materijal (109.231 KM), otpis sitnog inventara i auto guma (3.690 KM).

Troškovi energije i goriva najvećim dijelom se odnose na utrošenu električnu energiju za: vodosnadjevanje (287.707 KM), vodocrpilište Blace (42.235 KM), poslovnu zgradu (9.206 KM), vodovodi Moševići i Duži Neum (4.515 KM) i obustava za električnu energiju (50.000 KM). Troškovi goriva od 49.653 KM nastali su vršenjem redovnih poslova Društva upotrebo teretnih i drugih vozila za koje se sačinjavaju mjesечni pregledi utrošenog goriva za svako vozilo. Međutim, Društvo za revidiranu godinu nije internim aktom propisalo procedura kontrole utroška goriva, nego je tek u maju 2019. godine donijelo Pravilnik o korištenju službenih vozila u Društvu, kojim su definisani uslovi i pravila korištenja službenih vozila i obaveza godišnjeg izvještavanja Nadzornog odbora o ukupno pređenim kilometrima i potrošnji goriva za sva vozila.

Troškovi sirovine i materijala su iskazani u iznosu od 109.231 KM, od kojih se na troškove materijala odnosi 101.570 KM. Troškovi su manjim djelom evidentirani po računima dobavljača, a 73.574 KM je iskazano na kraju godine, po godišnjem popisu i stanju skladišta, kojim je utvrđeno stanje na skladištu i sva razlika između ukupnog ulaza na skladište i utvrđenog stanja iskazana je kao izlaz sa skladišta i evidentirana na troškovima materijala. **Navedeno nije u skladu sa članom 21. Zakona o računovodstvu i reviziji**, jer evidentiranje troškova sirovina i materijala nije vršena na osnovu nastanka poslovnog događaja i na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene evidencije o izlazu materijala sa skladišta.

Preporuka:

- **evidentiranje troškova sirovina i materijala vršiti na osnovu nastanka poslovnog događaja i na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene evidencije u skladu sa članom 21. Zakona o računovodstvu i reviziji.**

Troškovi plata i ostalih ličnih primanja

Troškovi plata i ostalih ličnih primanja iskazani su 1.098.925 KM a njihova struktura je:

Troškovi plata i ostalih primanja zaposlenih	1.098.925
Troškovi plata	902.553
Troškovi službenih putovanja zaposlenih	5.426
Troškovi ostalih primanja i naknada prava uposlenih (topli obrok, regres i drugo)	135.482
Troškovi naknada članovima odbora, komisija	9.470
Troškovi naknada ostalim fizičkim osobama	45.994

Društvo nije donijelo Pravilnik o radu u skladu sa članovima 118. i 177. Zakona o radu¹, iako su bili u obavezi donijeti isti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona (2016. godina). Za obračun plata nisu doneseni interni akti, nego se obračun vršio po ustaljenoj praksi na način da se za svako radno mjesto dodjeljuje određeni broj bodova (prema ne ovjerenom tabelarnom pregledu radnih mjesta) koji se množi sa 0,49, što predstavlja neto plaću, na koju se obračunava i dodaje minuli rad (0,5% po godini staža). **Međutim izvršenim uvidom u obračunske liste, ugovore o radu i tabelarni pregled radnih mjesta nije moguće povezati dodijeljeni broj bodova pri obračunu plata, jer neka radna mjesta nisu definisana tabelarnim pregledom, niti broj bodova odgovara pregledu, nije posebno iskazan iznos minulog rada u obračunskim listama. Na osnovu navedenog ne možemo potvrditi na koji je način vršen obračun placa, obzirom da Društvo nema interne akte za isto.**

Društvo je tek u maju 2019. godine donijelo Pravilnik o radu, u prilogu kojeg su Sistematizacija poslova i radnih mjestu i plate, dodaci i naknade plata.

Plata direktora iznosi 2.716 KM i ujedno je najveća plata u Društvu, dok je najniža plata u Društvu iznosila 604 KM, a prosječna plaća je 944 KM.

Preporuka:

- **obračun plata vršiti na osnovu uskladijenih i usvojenih internih akata, a obračunske liste trebaju sadržavati sve propisane elemente obračuna plata.**

Troškovi službenih putovanja zaposlenih iskazani su u iznosu od 5.426 KM i najvećim se dijelom odnose na dnevnice za službeno putovanje od 2.686 KM.

Troškovi ostalih primanja i naknada zaposlenih iskazani su u iznosu od 135.482 i najvećim dijelom se odnose na: topli obrok (98.192 KM - 8,5 KM po ranom danu), regres (19.452 KM - 434 KM po zaposlenom), troškovi za darove zaposlenicima (9.400 KM - božićnica po 200 KM) i otpremnine (7.538 KM - tri prosječne plaće u FBiH).

Troškovi naknada članovima odbora iskazani su u iznosu od 9.470 KM za isplate naknada članovima Nadzornog odbora. Naknada je utvrđena Odlukom (2013. godina), prema kojoj mjesечna naknada za predsjednika iznosi 250 KM, a za članove 200 KM.

Troškovi naknada ostalim fizičkim osobama iskazani su u iznosu od 45.994 KM za angažovanje fizičkih osoba na vinklovanju električnih motora, varenju cijevi i drugim poslovima.

Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 30.877 KM i čine ih: usluge održavanja vozila (25.356 KM), reklame (5.389 KM) i transportne usluge (132 KM).

Amortizacija

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 143.955 KM. Obračun se vrši putem vremenske amortizacije linearnom metodom za svako sredstvo pojedinačno u skladu sa Nomenklaturom stalnih sredstava sa amortizacijskim stopama i vijekom trajanja.

Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iskazani su u iznosu od 287.928 KM i odnose se na: neproizvodne usluge (222.036 KM), porezi i takse (17.530 KM), ostale nematerijalne troškove (15.451 KM), poštanske i telekomunikacijske usluge (13.400 KM), reprezentaciju (9.660 KM), premije osiguranja (6.741 KM) i platni promet (3.111 KM).

Troškovi neproizvodnih usluga najvećim dijelom odnose se na troškove održavanje regionalnog vodovoda (98.649 KM), održavanje deponije Klepovica (73.250 KM) i investicijsko održavanje regionalnog vodovoda (11.920 KM). Troškovi su iskazani po računima za izvršene radove, a na osnovu prethodno zaključenih ugovora. Međutim, nismo se uvjerili da je od strane Društva osigurana adekvatna kontrola izvršenih radova, jer nisu prezentirani dokumenti (zapisnici, radni nalozi i drugo) koji dokazuje da je vršena kontrola stvarno izvršenih poslova. Za investicijsko održavanje regionalnog vodovoda zaključena su dva ugovora u novembru 2017. godine, kojima se obavezuje izvršitelj radova da iste završi najdalje u roku od 30

¹ „Sl. novine FBiH“, broj: 26/16,

dana od dana zaključenja ugovora. Za izvršene radove računi su ispostavljeni tri mjeseca kasnije u februaru 2018. godine, bez prateće dokumentacije kojom se potvrđuje izvršenje radova prema zaključenom ugovoru.

Preporuka:

- ***potrebo je osigurati i provoditi redovan nadzor nad izvršenim radovima po zaključenim ugovorima za troškove održavanje regionalnog vodovoda i deponije.***

6.1.2.2 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu od 37.756 KM, a odnose se na rashode po osnovu ispravki vrijednosti i otpisa potraživanja (šire opisano u tački 6.2.2.3 Izvještaja).

6.1.3 Finansijski rezultat

Društvo je u 2018. godini iskazalo pozitivan finansijski rezultat (dubit) u iznosu 5.098 KM.

Ne možemo potvrditi iskazani finansijski rezultat, obzirom da Društvo:

- zalihe nije vrednovalo u skladu sa zahtjevima MRS 2 – Zalihe (tačka 6.2.2.1 Izvještaja);
- nije izvršilo procjenu umanjenja vrijednosti stalnih sredstava u skladu sa zahtjevima MRS 36– Umanjenje vrijednosti sredstava;
- nije pravilno iskazalo troškove električne energije prema J.P. „Elektroprivreda HZHB“d.d. Mostar u iznosu od najmanje 510.188 KM (tačka 6.2.5.1 Izvještaja) kao i obaveza iz ratnog perioda u iznosu 20.711 KM (tačka 6.2.2.3 Izvještaja);
- popisom nije pravilno utvrdilo iznos troškova materijala zbog čega su isti podcijenjeni za 57.458 KM (tačka 6.2.6 Izvještaja).

Nadzorni odbor Društva je na sjednici održanoj 25. 2. 2019. godine, donio Odluku o raspodjeli dobiti na način da se isti rasporedi na pokrivanje gubitaka iz prethodnih godina.

Skupština Društva, do okončanja revizije, nije donijela konačnu Odluku o raspodjeli dobiti za 2018. godinu.

6.2 BILANS STANJA

6.2.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilansa iskazana je:

	31. 12. 2018.	KM 31. 12. 2017.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	2.071.825	1.964.583
Nematerijalna sredstva	42.687	39.655
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.991.576	1.887.366
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	12	12
Dugoročni finansijski plasmani	37.550	37.550

Nematerijalna sredstva iskazana su u iznosu od 42.687 KM (nabavna vrijednosti 55.079 KM, ispravka vrijednosti 12.392 KM), a odnosi se na računarski program za računovodstvo, softver za mobilno očitovanje i softver za plaće. Društvo primjenjuje linearnu metodu amortizacije kroz procijenjeni vijek trajanja od 5 godina.

Struktura i promjene na **nekretninama, postrojenjima i opremi** daju se u sljedećoj tabeli: KM

Opis	Zemljišta	Građevinski Objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pog. i kan.nam.	Transp. Sredstva	Avansi i mat.sreds. u pripremi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 1.1.2018.	883.904.	1.160.084	301.234	812.948	611.531	145.487	3.915.188
direktna povećanja u 2018.			8.297	3.100		234.288	256.220
prenos sa pripreme							
otuđenje i rashodovanje							
Ostalo							
na dan 31.12.2018.	883.904	1.160.084	309.513	816.048	611.531	379.775	4.171.408
2 Akumulirana amortizacija							
na dan 1.1.2018.	-	679.973	164.651	822.756	360.440		2.027.820
amortizacija za 2018.		49.015	15.981	6.386	70.094		152.011
otuđenje i rashodovanje							
Ostalo			10.535	-10.535			
na dan 31.12.2018.		728.988	191.167	818.607	430.534		2.179.831
3 Neto knjigovod. Vrijednost							
na dan 1.1.2018.	883.904	480.111	136.583	-9.808	251.091	145.487	1.887.368
na dan 31.12.2018.	883.904	431.096	118.364	-2.559	180.997	379.775	1.991.577

Zemljište iskazano u iznosu od 883.904 KM odnosi se na zemljište poslovne zgrade, zemljište deponije smeća Klepovica i Duga Torina i zemljišta na kojima su izgrađeni rezervoari, cjevovodi i slično. Društvo za najveći dio zemljišta ima obezbijedene zemljišno knjižne izvadke sa pravom vlasništva ili trajnim pravom korištenja.

Građevinski objekti iskazani su u iznosu od 431.096 KM, a čine ih zgrada uprave i administracije i ostali građevinski objekti (vodovodi, rezervoari, bunari, garaže, kontejneri i slično). Na ovoj poziciji nije bilo promjena u 2018. godini.

Postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 118.364 KM, a čine ih oprema za obavljanje osnovne djelatnosti (trafo stanice, pumpe za vodu, motorne kosilice, agregat, i slično), uredska i informatička oprema. Direktno povećanje vrijednosti postrojenja i opreme u iznosu od 8.297 KM, odnosi se najvećim dijelom na nabavku pumpe za vodu 3.980 KM, opreme za kuhinju 2.017 KM i informatičke opreme 1.924 KM.

Alati, pogonski i kancelarijski namještaj iskazani su u negativnom iznosu od 2.559 KM, a čine ih razni specijalni aparati (mjerni i kontrolni instrumenti), pogonski i skladišni namještaj, kancelarijski namještaj, i ostali krupni inventar. Povećanje na ovoj poziciji od 3.100 KM, odnosi se na nabavku aggregata. Negativan saldo sadašnje vrijednosti na ovoj poziciji rezultat je pogrešnog knjiženja ispravke vrijednosti u prethodnim godinama kada je umjesto obračuna amortizacije za opremu i postrojenja vršeno knjiženje na ispravci vrijednosti alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja. Za dio pogrešnih knjiženja izvršena je ispravka u 2018. godini u iznosu od 10.535 KM, ali nije izvršena ispravka svih pogrešnih knjiženja, što je za rezultat imalo negativno iskazanu sadašnju vrijednost na ovoj poziciji.

Zbog toga, ne možemo potvrditi iskazano stanje postrojenja i opreme (118.364 KM) ni alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja (-2.559 KM), a efekte pogrešnih knjiženja nismo mogli kvantificirati.

Preporuka:

- izvršiti ispravku pogrešno knjižene amortizacije u prethodnim godinama na pozicijama opreme i postrojenja i alata, pogonskog i kancelarijskog namještaja u cilju iskazivanja stvarnog stanja navedenih pozicija.

Transportna sredstva iskazana su u iznosu 180.997 KM, a čine ih putnički automobili, vozila za čišćenje vozilo za odvoz smeća, i teretno vozilo. Na ovoj poziciji nije bilo promjena u 2018. godini.

Nekretnine, postrojenja i opreme u pripremi iskazane su u iznosu 379.775 KM i najvećim dijelom odnose se uvezivanje zdenca Z 3 vodovoda Blace u postojeći vodovodni sistem općine Neum u iznosu od

366.133 KM. Navedeni projekat započet je 2012. godine kada su urađeni iskopi bunara (99.297 KM), a u 2013. godini urađena je projektna dokumentacija (33.000 KM). U 2018. godini dobiven je priključak za struju (25.200 KM), a nakon provedenih postupaka javnih nabavki zaključeni su ugovori za nabavku vodovodnog materijala sa dobavljačem Ferimport d.o.o. Čitluk (113.173 KM) i za izvođenje elektro radova Elcom d.o.o. Tuzla (168.849 KM). Na ovoj poziciji iskazana su i ulaganja u regionalni vodovod (5.500 KM), u crpnu stanicu Duži (5.950 KM), u deponiju smeća (2.310 KM) koja su izvršena u 2016. godini i odnose se na izradu projektne dokumentacije i od tada nije bilo nikakvih aktivnosti.

Dugoročni finansijski plasmani iskazani su u iznosu 37.550 KM i najvećim dijelom od 36.346 KM odnose se na ulaganja u regionalni vodovod Gabela –Hutovo – Neum izvršena u 2004. godine koji je u vlasništvu općine Neum i dat Društvu na korištenje i upravljanje. Društvo je izvršilo ulaganja u navedeni vodovod u 2004. godini i od tada na ovoj poziciji iskazuje ulaganje, ali sa Općinom Neum nikada nije riješilo status da li je to tekuće održavanje vodovoda ili će isto predstavljati potraživanje od općine.

Preporuka:

- *rješiti status ulaganja u regionalni vodovod Gabela –Hutovo – Neum izvršenog u 2004. godini sa Općinom Neum i na osnovu toga izvršiti pravilno knjigovodstveno evidentiranje ulaganja.*

Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa po minimalnim stopama iz „Nomenklature sredstava koja se amortizuju i minimalne stope amortizacije;“ a koje važeći Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda. Stope amortizacije date su u sljedećoj tabeli:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna sredstva	5	20
Građevinski objekti	od 20 do 80	5 – 1,25
Postrojenja i oprema	od 5 do 40	20 - 2,5
Ostala oprema	od 3 do 5	33,33 – 20

Procjena vrijednosti umanjenja sredstava

Društvo na datum bilansa, kao ni ranijih godina, nije vršilo procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9 i ostalim zahtjevima iz MRS 36–Umanjenje vrijednosti sredstava.

Preporuka:

- *na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS 36 - Umanjenje vrijednosti sredstava.*

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo ne raspolaže sa dokazima o vlasništvu nad svim nekretninama u posjedu. To se naročito odnosi na preuzete mjesne vodovode, vodocrpilišta i vodospreme koji se vode u poslovnim knjigama Društva koje ih održava i vrši investiranje nad istim. Općina Neum je za mjesne vodovode donosila odluke kojima se isti isknjižavaju iz njihovih evidencija, a uknjižavaju u Društvu koje će ovu imovinu koristiti, ubirati prihod i brinuti o tekućem i investicijskom održavanju. Za navedene objekte Društvo nema riješen status u zemljišnim knjigama, odnosno nije izvršen upis u sudske registre sa pravom raspolaganja ili trajnog korištenja.

Preporuka:

- *u saradnji sa osnivačem poduzeti aktivnosti u rješavanju pravnog statusa preuzetih nekretnina.*

Hipoteke i založno pravo

Društvo nema ograničenja u raspolaganju imovinom, niti su na nekretninama i pokretnim stvarima upisana založna prava u korist trećih lica.

6.2.2 Tekuća sredstva

6.2.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su sljedeće zalihe:	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
ZALIHE	328.975	282.411
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	325.292	280.190
Sirovine i materijal	294.671	247.764
Auto gume i ambalaža	14.780	14.178
Alat i sitan inventar	17.485	19.891
Ispравka vrijednosti	(1.643)	(1.643)
Dati avansi za zalihe	3.683	2.221

Društvo nije uspostavilo materijalno (robno) knjigovodstvo zaliha, odnosno nema pomoćne evidencije o kretanju zaliha. Tokom godine u finansijskom knjigovodstvu evidentira samo ulaze zaliha, a izlaze evidentira nakon obavljenog popisa, na način da se popisom konstatuje stanje zaliha na dan 31. 12. 2018. godine koje se uporedi sa stanjem iskazanim u finansijskim knjigovodstvenim evidencijama. Konstatovana razlika predstavlja utrošak zaliha koji se u jednom iznosu evidentira u finansijskom knjigovodstvu. Društvo, također, ne prati ročnu strukturu zaliha, niti se utvrđuje njihova neto nadoknadiva vrijednost na datum bilansa u skladu sa MRS 2 – Zalihe.

Na osnovu naprijed navedenog, ne možemo potvrditi da se zalihe iskazuju u skladu sa članovima 20. i 22. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH² kojima je definisana obaveza vođenja pomoćnih knjiga u kojima se vodi evidencija o materijalnoj imovini gdje se imovina iskazuje u količinama i novčanim iznosima. Također, zalihe nisu vrednovane u skladu sa zahtjevima MRS 2 – Zalihe. Efekte usklađenja vrijednosti zaliha na finansijski rezultat nismo mogli utvrditi.

Preporuke:

- *uspostaviti materijalno (robno) knjigovodstvo zaliha u skladu sa članovima 20. i 22. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH;*
- *radi realnog iskazivanja imovine i finansijskog rezultata, izvršiti vrednovanje, odnosno usklađivanje vrijednosti zaliha u skladu sa MRS 2 - Zalihe.*

6.2.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenta na datum bilansa je slijedeća:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	429.350	477.238
Transakcijski računi – domaća valuta	4.183	52.713
Transakcijski računi – strana valuta	423.601	420.656
Blagajna	3.869	1.567

Društvo ima otvorene transakcijske račune za domaću i stranu valutu kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla i „UniCredit Bank“ d.d. Mostar gdje se vodi glavni račun Društva.

Pored transakcijskih računa, Društvo putem blagajne vrši naplatu računa za pružene usluge stanovništvu i svakodnevno polaže prikupljena sredstva na transakcijski račun u banci.

²² "Sl. novine FBiH", broj: 83/09"

6.2.2.3 Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana su sljedeća kratkoročna potraživanja:	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
POTRAŽIVANJA, PLASMANI I AVR		
Kratkoročna potraživanja	777.778	751.045
Potraživanja od kupaca u zemlji	532.709	521.126
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	188.908	198.029
Potraživanja iz specifičnih poslova	20.711	20.711
Druga kratkoročna potraživanja	35.450	11.179

Potraživanja od kupaca u zemlji iskazana su u iznosu od 532.709 KM, a potraživanja od kupaca u inostranstvu 188.908 KM i odnose se na potraživanja po osnovu izvršenih usluga isporuke vode, odvoza smeća i vršenja ostalih usluga koje su date u nadležnost Društva. Društvo nema pisani akt o postupku naplate potraživanja, ali ima ustaljenu praksu prema kojoj se za sva potraživanja od komunalnih usluga dva puta godišnje (u junu i januaru) šalju opomene, a od 10. mjeseca 2018. godine Društvo je počelo sa obračunom zateznih kamata koje se dostavljaju uz račun nakon isteka roka plaćanja. Društvo nema pomoćne evidencije za potraživanja od kupaca, zbog čega nema ni ročnu strukturu istih, što dodatno stvara problem u pravovremenom praćenju nenaplaćenih potraživanja. Najveća potraživanja od pravnih lica odnose se na Službu za stambeno komunalne poslove općine Neum (43.773 KM), općinu Neum (12.326 KM), a od stranih kupaca J.P. Bilan Orebic (142.368 KM) za nenaplaćena potraživanja iz 2017. godine za koji je angažovan javni bilježnik iz Dubrovnika u vezi naplate duga.

Društvo na kraju godine prilikom popisa sačinjava prijedlog za ispravku nenaplaćenih potraživanja. Tako je u 2018. godini, na teret rashoda izvršen otpis nenaplaćenih potraživanja u ukupnom iznosu od 37.682 KM. Društvo ne vrši prenos potraživanja na sumnjiva i sporna potraživanja, a na poziciji ispravke potraživanja na dan 31. 12. 2018. godine nema iskazano stanje iz razloga što na ovoj poziciji evidentira samo otpisana potraživanja na kraju godine i istovremeno zatvara sa pozicijama redovnih potraživanja od kupaca.

Na osnovu naprijed navedenog i činjenice da Društvo nema ročnu strukturu potraživanja, niti pokreće sudske sporove, ne možemo potvrditi da Društvo blagovremeno poduzima sve mjere i aktivnosti na naplati potraživanja, obzirom da je snabdijevanje vodom osnovna djelatnost Društva od koje zavisi i uspješnost poslovanja, kao i likvidnost Društva. Navedeno ima još veći značaj iz razloga što je rok zastare za komunalne usluge 1 godina.

Preporuka:

- **donijeti interni akt o postupku naplate potraživanja, utvrditi ročnu strukturu potraživanja i shodno tome blagovremeno pokretati sve mjere i aktivnosti na naplati potraživanja, kako ne bi došlo do njihove zastare.**

Potraživanja iz specifičnih poslova iskazana u iznosu od 20.711 KM odnose se obaveze Društva prema Elektroprivredi HZHB iz ratnog perioda koja su konstatovana prilikom usaglašavanja sa navedenim preduzećem iz 2016. godine. **Društvo je navedenu obavezu priznalo i istu evidentiralo i na poziciji dobavljača.** Imajući u vidu da se radi o obavezi Društva i rashodu nastalom u ranijem periodu, ista nije mogla biti iskazana na potraživanjima već kao trošak perioda na koji se odnosi.

Preporuka:

- **potrebno je izvršiti ispravku pogrešno iskaznog potraživanja na teret rashoda.**

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 35.450 KM i najvećim dijelom u iznosu od 31.260 KM odnose se na potraživanja od općine Neum za kupljeno zemljište za izgradnju vodovoda Blace. Naime, Društvo je u 2018. godini isplatilo vlasniku zemljišta navedeni iznos, a kako je to obaveza općine iskazano je na ovoj poziciji. Općina do okončanja revizije nije izvršila isplatu Društvu.

6.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa slijedećom strukturom:

	31. 12. 2018.	KM 31. 12. 2017.
KAPITAL	1.898.351	1.893.253
Osnovni upisani kapital	2.000	2.000
Ostali osnovni kapital	1.225.973	1.225.973
Zakonske rezerve	414	414
Revalorizacione rezerve	666.404	666.404
Neraspoređena dobit izvještajne godine	5.098	2.468
Neraspoređena dobit ranijih godina	17.498	15.030
Gubitak ranijih godina	(19.036)	(19.036)

Osnovni upisani kapital iskazan je u iznosu 2.000 KM, u 100% je u vlasništvu Općine Neum i istovjetan je kapitalu iskazanom u sudskom registru. **Međutim, na poziciji ostali osnovni kapital iskazan je iznos od 1.225.973 KM za koji nije prezentirana relevantna dokumentacija, kojom bi se potvrdio osnov knjigovodstvenog evidentiranja.** Na isti način je na poziciji revalorizacionih rezervi iskazan iznos od 666.404 KM. Na osnovu naprijed navedenog ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost na pozicijama ostalog osnovnog kapitala (1.225.973 KM) i revalorizacionih rezervi (666.404 KM), kao i na osnovu čega su formirani, odnosno koje su knjigovodstvene protustavke iskazanih stanja.

Preporuka:

- *potrebno je poduzeti aktivnosti na utvrđivanju osnova za knjigovodstveno evidentiranja iskazanih stanja na pozicijama ostali osnovni kapital i revalorizacione rezerve.*

6.2.4 Dugoročna rezervisanja

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja iskazana u iznosu od 614.599 KM i odnose se na dugoročno odloženi prihod za stalna sredstva u najvećem dijelu za obnovu vodovodne mreže. Tokom korisnog vijeka trajanja sredstava priznaje se prihod u visini obračunatog troška amortizacije, a u skladu sa MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći.

6.2.5 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa, iskazane su obaveze kako slijedi:

	31. 12. 2018	KM 31. 12. 2017.
OBAVEZE I RAZGRANIČENJA	1.094.978	815.974
Kratkoročne obaveze	1.094.978	815.974
Obaveze iz poslovanja	374.033	172.209
Obaveze za plaće, naknade i ostala primanja zaposlenih	90.197	87.694
Obaveze za PDV	3.133	34.124
Obaveze za ostale poreze i dažbine	627.615	521.947

6.2.5.1 Kratkoročne obaveze

Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu od 1.094.978 KM i odnose na obaveze iz poslovanja (374.033 KM), obaveze za plaće, naknade i ostala primanja zaposlenih (90.197 KM -za decembar 2018. godine), obaveze za PDV-e (3.133 KM) i ostale poreze i dažbine (627.615 KM).

Obaveze iz poslovanja iskazane 374.033 KM i najvećim dijelom se odnose na obaveze prema dobavljačima u zemlji 370.593 KM i primljene avanse 3.440 KM. Najveće obaveze su iskazane prema J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar u iznosu od 133.455 KM i to za isporučenu električnu energiju za vodovod (98.715 KM) i utrošenu električnu energiju na izvoru Blace (34.740 KM), obzirom da je

izvorište vode kojom upravlja Društvo na području Općine Čapljina i stvara značajne troškove električne energije. Međutim, prezentovano je pet Izvoda otvorenih stavki (u daljem tekstu: IOS) sa J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar prema kojim ukupne obaveze Društva iznose 643.643 KM za isporučenu električnu energiju. Svi IOS-i su u cijelosti potvrđeni za iskazana stanja od strane Društva, a obaveze su samo manjim dijelom evidentirane u poslovnim knjigama Društva, kako je naprijed konstatovano. Napominjemo da je protiv Društva u ranijem periodu pokrenuta tužba od strane ovog dobavljača, po kojoj je donesena presuda i utvrđena ukupna obaveza Društva od 1.343.862 KM za utrošenu, a neplaćenu električnu energiju u periodu od 1999. do 2005. godine. Društvo je po osnovu obaveze iz presude u 2018. godini uplatilo 50.000 KM, na način da je evidentiralo troškove i odliv sa transakcijskog računa, jer ranije obaveze, za koje su utuženi nisu evidentirali u poslovnim knjigama Društva. **Zbog navedenog ne možemo potvrditi da su realno iskazane obaveze najmanje za iznos obaveza prema IOS-u Elektroprivrede HZHB umanjen za iskazane obaveze prema istom (510.188 KM), za koji iznos nisu iskazani niti troškovi u periodu na koji se odnose, odnosno podcijenjeni su u ranijem periodu, a samim tim je poslovni rezultat ranijih godina precijenjen.**

Preporuka:

- **Potrebno je poduzeti aktivnosti na pravilnom iskazivanju obaveza za električnu energiju u skladu sa prihvaćenim stanjima iskazanim u Izvodima otvorenih stavki.**

Obaveze za ostale poreze i dažbine iskazane su u iznosu od 627.615 KM i odnose se komunalne naknade građana (433.299 KM), naknade za zaštitu voda (105.969 KM), korištenje voda (86.275 KM) i druge naknade. Komunalna naknada je utvrđena članom 46. Zakona o komunalnim djelatnostima³ kao javni prihod lokalne samouprave za finansiranje obavljanja komunalnih djelatnosti i da te poslove može povjeriti isporučitelju komunalne usluge na osnovu zaključenog ugovora. Društvo je sa Općinom Neum u 2001. godini zaključilo Ugovor o regulisanju sredstava komunalne naknade, po kojem se Društvo obavezuje da, uz svoje usluge (voda, smeće i drugo), vrši obračun i naplatu komunalne naknade od fizičkih lica u ime Općine Neum. Društvo prilikom ispostavljanja faktura kupcima fizičkim licima fakturiše i pripadajući dio komunalne naknade na način da istu iskazuje na poziciji obaveza. Ugovorom se Društvo obavezuje da Općini Neum najmanje jedanput godišnje omogući uvid u naplaćena sredstva komunalne naknade i zapisnički konstatiše stanje sredstava i njihovo izmirenje. Međutim, **od strane Općine Neum nije vršen uvid u naplaćena sredstva, a Društvo je za 2018. godinu Općini dostavilo obavijest o naplaćenim sredstvima u iznosu od 10.025 KM. Općina Neum za navedeno nije ispostavila račun Društvu.**

Obzirom da za naplaćena sredstva po osnovu komunalne naknade od strane Općine nije vršen uvid, da Društvo nije usaglasilo svoja stanja obaveza sa Općinom Neum, niti su izmirene obaveze za iznos naplaćenih komunalnih naknada za 2018. godinu, ne možemo potvrditi da je Društvo postupilo u skladu sa članom 46. Zakona o komunalnim djelatnostima, niti tačnost iskazanog stanja obaveza za komunalne naknade građana.

Pored navedenog, ne možemo potvrditi niti iskazana stanja obaveza za naknade za zaštitu voda od 105.969 KM i korištenje voda od 86.275 KM, koje je **Društvo u obavezi obračunavati i plaćati u skladu sa Zakonom o vodama⁴ i podzakonskim aktima.** Društvo je uz svoje usluge (voda, smeće i drugo), vršilo obračun i naplatu ovih naknade, ali istu nije izmirivalo. U junu 2018. godine održan je sastanak sa direktorom Agencije za vodno područje Jadranskog mora i prema Zapisniku sa sastanka obaveze Društva za posebne vodne naknade za period 2008. – 2017. godine za zaštitu voda iznose 78.987 KM, a za korištenje vode 10.888 KM, što značajno odstupa u odnosu na iskazana stanja u poslovnim knjigama Društva.

Obzirom da se radi o značajnim odstupanjima, Društvo nije poduzelo aktivnosti na usaglašavanju stvarnih obaveza prema Agenciji za vodno područje Jadranskog mora, zbog čega ne možemo potvrditi iskazane obaveze.

³ „Narodne novine HNŽ“, broj: 4/16,

⁴ „Sl. novine FBiH“, broj: 70/06,

Preporuke:

- *potrebno je poduzeti aktivnosti na utvrđivanju stvarnih obaveza za komunalne naknade građana i izmirivati svoju obavezu prema Općini Neum u skladu sa članom 46. Zakona o komunalnim djelatnostima i zaključenim Ugovorom;*
- *potrebno je poduzeti aktivnosti na usaglašavanju obaveza za naknade za zaštitu i korištenje voda sa Agencijom za vodno područje Jadranskog mora.*

6.2.6 Popis sredstava i obaveza

Odlukom Nadzornog odbora od 27. 12. 2018. godine formirane su popisne komisije za popis sredstava i izvora sredstava. Centralna popisna komisija sačinila je Izvještaj o popisu sredstava i izvora sredstava Društva na dan 31. 12. 2018. godine. Odlukom Nadzornog odbora o popisu utvrđeni su zadaci koje popisne komisije trebaju obaviti prilikom popisa, a odnose se na detaljno usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem svih pojedinačnih stavki koje su predmet popisa. U prilogu Izvještaja su Izvještaji popisnih komisija i pregledi stanja imovine (popisne liste stalnih sredstava i zaliha), prijedlozi za rashod i prijedlozi za knjiženja popisnih razlika. Nadzorni odbor je 25. 2. 2019. godine donio Odluku o usvajanju Elaborata o izvršenom popisu. Konstatovane razlike evidentirane su u finansijskim izvještajima Društva za 2018. godinu.

Uvidom u navedeni Elaborat i Izvještaje popisnih komisija konstatovali smo sljedeće:

- u izvještaju o popisu stalnih sredstava nisu popisana sva stalna sredstva. Naime, nisu konstatovana stanja nematerijalnih sredstava i svih investicija u toku (popisana su samo ulaganja u vodovod Blace ali i to je pogrešno iskazano jer je navedeno početno stanje). Vrijednost iskazanih građevinskih objekata (nabavna vrijednost i ispravka) ne slaže sa vrijednostima iskazanim u knjigovodstvenim evidencijama. Popisom nisu obuhvaćena ulaganja u tuđa stalna sredstva (ulaganja u regionalni vodovod 36.346 KM) niti je dat prijedlog za rješavanje statusa istog što je šire pojašnjeno u tački 6.2.1 Izvještaja;
- popis zaliha urađen je na način da su sačinjene liste popisanih zaliha na kraju godine, a u izvještaju je navedena samo nabavna vrijednost i vrijednost konstatovana popisom. Razlika predstavlja utrošak zaliha koji se knjigovodstveno evidentira nakon obavljenog popisa kao utrošak za cijelu godinu (šire pojašnjeno u tački 6.2.2.1 Izvještaja). Potrebno je istaći da kod zaliha materijala nije pravilno izračunata razlika između nabavne vrijednosti zaliha (368.245 KM) i zaliha konstatovanih popisom (237.212). Razlika iznosi 131.032 KM, a u Izvještaju je naveden iznos od 73.574 KM koliko je i knjiženo na troškovima materijala za 2018. godinu. **Navedeno ima za posljedicu da su zalihe precijenjene, a troškovi podcijenjeni za 57.458 KM.**
- u Izvještaju o popisu potraživanja i obaveza samo su konstatovana stanja potraživanja od kupaca i obaveza prema dobavljačima po knjigovodstvenim evidencijama u zbirnom iznosu bez pregleda potraživanja po pojedinačnim kupcima odnosno obaveza po dobavljačima. Komisija je sačinila prijedlog otpisa potraživanja od kupaca za potraživanja starija od 5 godina u ukupnom iznosu 29.240 KM i to za kupce koji u tekućem periodu uredno izmiruju svoje obaveze. **Imajući u vidu značajna potraživanja od kupaca i činjenicu da potraživanja za komunalne usluge zastarijevaju za godinu dana popisna komisija je trebala izvršiti detaljnu analizu starosne strukture istih i donijeti prijedlog za pravovremeno pokretanje aktivnosti na naplati, kako ne bi došlo do zastare.**
- popisna Komisija nije konstatovala za koje stavke potraživanja i obaveza nisu obezbijeđeni izvještaji o saglasnosti salda (IOS-i), kako bi se utvrdila tačnost iskazanih stanja potraživanja i obaveza;

Na osnovu naprijed navedenog, ne možemo potvrditi da je Društvo popis imovine i obaveza izvršilo u skladu sa odredbama članova 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuka:

- *godišnji popis imovine i obaveza vršiti u skladu sa članom 25. i 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.*

6.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izvještaju o novčanim tokovima, iskazani su ukupni novčani primici u iznosu od 354.760 KM i ukupne novčane isplate 402.648 KM, što za rezultat ima negativan novčani tok u iznosu 47.888 KM. Izvještaj o novčanim tokovima sačinjen je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i formi finansijskih izvještaja za privredna društva.

6.4 IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U Izvještaju o promjenama na kapitalu za 2018. godinu iskazane vrijednosti na pojedinim pozicijama su usklađene sa iskazanim vrijednostima u Bilansu stanja i Bilansu uspjeha.

6.5 BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sastavljane u skladu sa zahtjevima iz MRS 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja jer menadžment pri sastavljanju finansijskih izvještaja nije procijenio sposobnost Društva da nastavi poslovati u vremenski neograničenom razdoblju u skladu sa tačkom 25 MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja.

Preporuka:

- *Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima iz MRS 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.*

7. JAVNE NABAVKE

Društvo je u decembru 2017. godine donijelo Plan javnih nabavki za 2018. godinu, kojim su planirane nabavke u ukupnom iznosu od 3.668.500 KM i to: radovi u vrijednosti 3.320.000 KM, robe 190.000 KM i usluge 158.500 KM. Dopuna Plana nabavki izvršena je 31.07.2018. godine i predviđene su dodatne nabavke roba od 44.347 KM i usluga od 43.954 KM i to primjenom direktnih sporazuma.

Tokom revidirane godine provedene su tri nabavke putem otvorenog postupka u vrijednosti 2.355.683 KM, sedam nabavki putem konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda ukupne vrijednosti 263.210 KM i 17 direktnih sporazuma ukupne vrijednosti 73.273 KM.

Revidirali smo devet postupka i procedure dodjele ugovora u 2018. godini u vrijednosti od 2.611.093 KM ili 96,9% ukupno zaključenih ugovora, i to: tri otvorena postupka (2.355.683 KM) i šest konkurentskih zahtjeva (255.410 KM).

Postupci javnih nabavki provođeni su bez donesenog internog akta o nabavkama, jer Društvo nije donijelo provedbeni propis za postupke javih nabavki u smislu njegove usaglašenosti sa važećim propisima o javnim nabavkama, što nije u skladu sa članovima 34. - 35. Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Pravilnik o javnim nabavkama donesen je tek u maju 2019. godine. **Postupci nabavke putem direktnog sporazuma provođeni su bez donesenog vlastitog akta što nije u skladu sa članom 90. Zakona o javnim nabavkama.**

Preporuka:

- *potrebno je je donijeti interni akt za provođenje direktnih sporazuma u skladu sa članom 90. Zakona o javnim nabavkama.*

8. SUDSKI SPOROVI

Prema prezentiranim podacima nadležne službe, J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d Mostar je dobila pravomoćnu presudu protiv Društva u iznosu od 1.343.862 KM radi naplate potraživanja, za koju su podneseni prijedlozi za izvršenje. Društvo je u 2018. godini je po ovom osnovu platilo 50.000 KM, a za

ostatak obaveza Rješenjem Općinskog suda Čapljina izvršenje je odgođeno do 15. 10. 2019. godine (što je šire pojašnjeno u tački 6.2.5.1 Izvještaja).

Društvo je, prema prezentiranim podacima na dan 31. 12. 2018. godine, pokrenulo sudske postupke u ukupnom iznosu 16.677 KM, od čega se na presude odnosi 7.920 KM, a na izvršna sudska rješenja 2.965 KM. Potrebno je istaći da je od pokrenutih tužbi za 4.171 KM nastupila zastara, obzirom da komunalne usluge zastarijevaju za 1 godinu. Obzirom da Društvo ima velika potraživanja od kupaca ponovo naglašavamo da je potrebno poduzeti sve moguće mehanizme na osiguranju naplate istih od isključenja do blagovremenog utuženja što je šire pojašnjeno u tački 6.2.2.3 Izvještaja.

9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Javno preduzeće „Komunalno“ Neum je 21. 8. 2019. godine dostavilo komentar na Nacrt Izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2019. godinu. U navedenom komentaru su navedena neslaganja na date nalaze revizora, koji se odnose na: vođenje materijalnog knjigovodstva za zalihe, neiskazane obaveze za električnu energiju prema J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.d. Mostar, ne donošenje Plana poslovanja, obaveze za komunalne i vodne naknade, godišnji popis imovine i obaveza i poduzimanje aktivnosti na naplati potraživanja. Navedena obrazloženja i komentare nismo mogli prihvatići, jer nisu data adekvatna obrazloženja niti je priložena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjene nalaza u Izvještaju.

Rukovodilac Sektora
za finansijsku reviziju

Mira Pažin, dipl.oec.

Tim
za reviziju:

Belma Mušinović dipl.oec. -vođa tima

Katica Galić, dipl.oec. -član tima

IV PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Bilans uspjeha za period 1. 1. – 31. 12. 2018. godine			
Naziv pravnog lica: J.P. „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum			
RB	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	2.064.254	2.294.813
1	Prihodi od prodaje robe	0	0
2	Prihodi od prodaje učinaka	1.766.506	1.966.478
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	0	0
4	Ostali poslovni prihodi	297.748	328.335
II	Poslovni rashodi (od 1 do 7)	2.119.059	2.291.551
1	Nabavna vrijednost prodate robe	0	0
2	Materijalni troškovi	557.373	544.302
3	Troškovi plata i ostalih ličnih primanja	1.098.925	1.101.113
4	Troškovi proizvodnih usluga	30.878	35.056
5	Amortizacija	143.955	150.179
6	Troškovi rezervisanja	0	0
7	Nematerijalni troškovi	287.928	460.901
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	0	3.262
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)	54.805	0
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi (od 1 do 6)	26.317	3.551
1	Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	0	0
2	Prihodi od kamata	22.293	9
3	Pozitivne kursne razlike	4.024	3.542
4	Prihodi od efekata valutne klauzule	0	0
5	Prihodi od učešća u dobiti zajedničkih ulaganja	0	0
6	Ostali finansijski prihodi	0	0
V	Finansijski rashodi (od 1 do 5)	6.328	3.812
1	Finansijski rashodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima	0	0
2	Rashodi kamata	4.741	0
3	Negativne kursne razlike	1.587	3.812
4	Rashodi iz osnova valutne klauzule	0	0
5	Ostali finansijski rashodi	0	0
VI	Dobit od finansijskih aktivnosti (IV-V)	19.989	0
	Gubitak od finansijske aktivnosti (V-IV)	0	261
VII	Dobit redovne aktivnosti (III - VI) > 0	0	3.001
VIII	Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI) < 0	34.816	0
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 9)	77.670	87.151
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava		
2	Dobici od prodaje investicionih nekretnina		
3	Dobici od prodaje bioloških sredstava		
4	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira		
5	Dobici od prodaje materijala		
6	Viškovi		
7	Naplaćena otpisana potraživanja		
8	Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika		
9	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	77.670	87.151
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 9)	37.756	87.684
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava		
2	Gubici od prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina		
3	Gubici od prodaje i rashodovanja bioloških sredstava		
4	Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira		
5	Gubici od prodaje materijala		
6	Manjkovi		
7	Rashodi iz osnova zaštite od rizika		
8	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	37.756	87.684

9	Rashodi i gubici na zalihamama i ostali rashodi		
XI	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX-X)	39.914	0
XII	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X-IX)	0	533
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA	0	0
1*	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	0	0
2*	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	0	0
3*	Povećanje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
4*	Smanjenje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
5*	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznačajnijih grešaka iz ranijih perioda	0	0
6*	Rashodi iz osnova promjena računovodstvenih politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda	0	0
	UKUPNI PRIHODI PERIODA (I+IV+IX+1*+3*+5*)	2.168.241	2.385.515
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*+4*+6*)	2.163.143	2.383.047
	DOBIT ILI GUBITAK - NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XIII	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	5.098	2.468
XIV	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza	0	0
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1	Porezni rashodi perioda	0	0
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XV	Neto dobit neprekinutog poslovanja	5.098	2.468
XVI	Neto gubitak neprekinutog poslovanja		
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XVII	Neto dobit perioda	5.098	2.468
XVIII	Neto gubitak perioda		
B)	OSTALA SVEOBUVATNA DOBIT ILI GUBITAK		
	Ukupna neto sveobuhvatni dobit perioda	5.098	2.468
	Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda		

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 28. 2. 2019. godine.

Direktor

Ljuba Goluža

Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine					
Naziv pravnog lica: J.P. „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum		Iznos tekuće godine			Iznos prethodne godine /neto/
Pozicija		Bruto	Isprawka vrijednosti	NETO (3-4)	
1	2	3	4	5	5
	A K T I V A				
	A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI (1 do 8)	4.254.753	2.182.928	2.071.825	1.964.583
1	Nematerijalna sredstva	55.079	12.392	42.687	39.655
2	Nekretnine, postrojenja i oprema	4.162.112	2.170.536	1.991.576	1.887.366
3	Investicione nekretnine	0	0	0	0
4	Biološka sredstva	0	0	0	0
5	Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	12	0	12	12
6	Dugoročni finansijski plasmani	37.550	0	37.550	37.550
7	Druga dugoročna potraživanja	0	0	0	0
8	Dugoročna razgraničenja	0	0	0	0
	B) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	C) TEKUĆA SREDSTVA (1 do 2)	1.537.746	1.643	1.536.103	1.510.694
1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	330.618	1.643	328.975	282.411
2	Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	1.207.128	0	1.207.128	1.228.283
	D) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0	0	0
	I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	5.792.499	2.184.571	3.607.928	3.475.277
	II) Vanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva	0	0	0	0
	UKUPNO AKTIVA (I+II)	5.792.499	2.184.571	3.607.928	3.475.277
	P A S I V A				
	A) KAPITAL (1 do 10)			1.898.351	1.893.253
1	Osnovni kapital			1.227.973	1.227.973
2	Upisani neuplaćeni kapital			0	0
3	Emisiona premija			0	0
4	Rezerve			414	414
5	Revalorizacione rezerve			666.404	666.404
6	Nerealizovani dobici			0	0
7	Nerealizovani gubici			0	0
8	Neraspoređena dobit			22.596	17.498
9	Gubitak do visine kapitala			19.036	19.036
10	Otkupljene vlastite dionice i udjeli			0	0
	B) DUGOROČNA REZERVISANJA			614.599	766.050
	C) DUGOROČNE OBAVEZE			0	0
	D) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	E) KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 8)			1.094.978	815.974
1	Kratkoročne finansijske obaveze			0	0
2	Obaveze iz poslovanja			374.033	172.209
3	Obaveze iz specifičnih poslova			0	0
4	Obaveze po osnovu plata, nak. i ostalih primanja zaposlenih			90.197	87.694
5	Druge obaveze			0	0
6	Obaveze za PDV			3.133	34.124
7	Obaveze za ostale poreze i druge dadžbine			627.615	521.947
8	Obaveze za porez na dobit			0	0
	F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA			0	0
	G) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)			3.607.928	3.475.277
	II) Vanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva			0	0
	UKUPNO PASIVA (I+II)			3.607.928	3.475.277

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 28. 2. 2019. godine.

Direktor:

Ljuba Goluža

**Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine
(Indirektna metoda)**

Naziv pravnog lica: J.P. „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum

	O p i s	Oznaka (+,-)	IZNOS	
			Tekuća godina	Prethodna godina
A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
1	Neto dobit (gubitak) za period		5.098	2.468
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	0	0
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	0	0
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	143.955	150.179
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	0	0
6	Usklađenja iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+(-)	0	0
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+(-)	0	0
8	Ostala usklađenja za negotovinske stavke	+(-)	0	0
9	Ukupno (2 do 8)		143.955	150.179
10	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(46.564)	(15.931)
11	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	(26.733)	(83.750)
12	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	0	0
13	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	0	0
14	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	200.405	73.218
15	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+(-)	78.599	68.005
16	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	0	0
17	Ukupno (10 do 16)		205.707	41.542
18	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+-9+-17)		354.760	194.189
B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
19	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)		0	0
20	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	0	0
21	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela		0	0
22	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	0	0
23	Prilivi iz osnova kamata	+	0	0
24	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	0	0
25	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	0	0
26	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)		251.212	21.285
27	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	0	0
28	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	0	0
29	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	251.212	21.285
30	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	0	0
31	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)		0	0
32	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		251.212	21.285
C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
33	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (34 do 37)		0	0
34	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	0	0
35	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+	0	0
36	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+	0	0
37	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	0	0
38	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (39 do 44)		151.436	143.299
39	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	0	0
40	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	0	0
41	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	0	0
42	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-	0	0
43	Odlivi iz osnova isplaćenih dividenda	-	0	0
44	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	151.436	143.299
45	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-38)		0	0
46	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (38-33)		151.436	143.299
47	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+45)		354.760	194.189
48	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (18+32+46)		402.648	164.584
49	F. NETO PRILIV GOTOVINE (47-48)		0	29.605

**Izvještaj o finansijskoj reviziji
JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum za 2018. godinu**

50	G. NETO ODLIV GOTOVINE (48-47)		47.888	0
51	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		477.238	447.633
52	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	0	0
53	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	0	0
54	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (51+49-50+52-53)		429.350	477.238

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 28. 2. 2019. godine.

Direktor:

Ljuba Goluža

Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine
Naziv pravnog lica: J.P. „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	DIO KAPITALA KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA						MANJINSKI INTERES	UKUPNO KAPITAL (7+8)
	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacijske rezerve	Nerealizovani dobici/gubici	Ostale rezerve	Akumulirana neraspoređena dobit / gubitak nepokriveni	Ukupno (2+3±5±5 ±7)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Stanje na dan 31.12.2016. god.	1.227.973	666.404	0	414	(4.006)	1.890.785	0	1.890.785
2. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2016., odnosno 01.01.2017. god. (1±2±3)	1.227.973	666.404	0	414	(4.006)	1.890.785	0	1.890.785
5. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstava	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Nerealizovani dobici/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijski izvještaja u drugu valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Neto dobit/gubitak iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	2.468	2.468	0	2.468
9. Neto dobici/gubici priznati direktno u kapital	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Stanje na dan 31.12.2017. godine, odnosno 01.01.2018. godine	1.227.973	666.404	0	414	(1.538)	1.893.253	0	1.893.253

(4 ± 5 ± 6 ± 7 ± 8 ± 9 -10 + 11)									
13. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2017., odnosno, 01.01.2018. god. (12 ± 13 ± 14)	1.227.973	666.404	0	414	(1.538)	1.893.253	0	1.893.253	
16. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Nerealizovani dobici/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvještaja u drugu valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Neto dobit (gubitak) iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	5.098	5.098	0	0	5.098
20. Neto dobici/gubici priznati direktno u kapitalu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23. Stanje na dan 31.12.2018. god. (15±16±17±18±19±20-21+22)	1.227.973	666.404	0	0	3.560	1.898.351	0	1.898.351	

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i iste odobrila dana 28. 2. 2019. godine.

Direktor:

Ljuba Goluža